สำนักหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยมหิดล

ความสัมพันธ์ระหว่างระยะเวลาหลังผ่าตัด การสนับสนุนทางสังคม กับคุณภาพชีวิตผู้ป่วยผ่าตัดเปลี่ยนไต

THE RELATIONSHIPS AMONG POST-OPERATIVE PEROID, SOCIAL SUPPORT AND QUALITY OF LIFE IN KIDNEY TRANSPLANT PATIENTS

พันตรีหญิง สมพิศ พรหมเดช

ยืมจาก
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ม.มหิดล

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการพยาบาลศาสตร์
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล
พ.ศ.2537

ISBN 974-588-001-9

สงวนลิขสิทธิ์

ดศ
ส๒๖๑ค
๒๕๓๗

Copyright by Mahidol University

ชื่อวิทยานิพนธ์ ความสัมพันธ์ระหว่างระยะเวลาภายหลังผ่าตัด การสนับสนุนทางสังคม กับคุณภาพชีวิตผู้ป่วยผ่าตัดเปลี่ยนไต

ผู้วิจัย พันตรีหญิง สมพิศ พรหมเดช

ปริญญา วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต (พยาบาลศาสตร์)

คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์

เพ็ญศรี ระเบียบ, ค.บ., M.S.

วรรณี สัตยวิวัฒน์, วท.บ., ค.ม.

พันเอกหญิง พรรณบุปผา ชูวิเชียร, พ.บ., วว.(อายุรศาสตร์ทั่วไป) อว.(อายุรศาสตร์โรคไต)

วันที่สำเร็จการศึกษา 3 ตุลาคม 2537

บทคัดย่อ

การผ่าตัดเปลี่ยนไต เป็นวิธีการรักษาผู้ป่วยโรคไตวายเรื้อรังระยะท้ายที่ได้ผลดีที่สุด ช่วยให้ผู้ป่วยมีชีวิตที่ยืนยาวขึ้น แต่ก็ยังมีข้อจำกัดเรื่องไตซึ่งหาได้ยาก และหลังเปลี่ยนไต ผู้ป่วยยังต้องเผชิญกับภาวะแทรกซ้อนทางสุขภาพด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ และสังคม ต้องเคร่งครัดเรื่องการปฏิบัติตนภายหลังเปลี่ยนไต เพื่อให้ไตใหม่อยู่ได้นานที่สุด

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงบรรยาย เพื่อศึกษาถึงความสัมพันธ์ระหว่างระยะเวลาหลังผ่าตัด การสนับสนุนทางสังคม กับคุณภาพชีวิตผู้ป่วยผ่าตัดเปลี่ยนไต โดยใช้กรอบแนวคิดคุณภาพชีวิตแบบองค์รวมเป็นแนวทาง กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้ป่วยที่ได้รับการผ่าตัดเปลี่ยนไต และจำหน่ายกลับบ้าน จำนวน 200 ราย จากการคัดเลือกด้วยวิธีเจาะจง ตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ ประเมินด้วยแบบบันทึกข้อมูลส่วนบุคคล แบบวัดคุณภาพชีวิต ซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้นจากการทบทวนวรรณกรรมผู้ป่วยผ่าตัดเปลี่ยนไต โดยใช้แนวความคิด ภาวะสุขภาพแบบองค์รวมเป็นแนวทาง และแบบวัดแรงสนับสนุนทางสังคม ซึ่งดัดแปลงมาจากจันทร์ทิพย์ วงศ์วิวัฒน์ วิเคราะห์ข้อมูลโดยคำนวณค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน และเลือกตัวทำนายคุณภาพชีวิตที่ดีที่สุด โดยวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณแบบขั้นตอน ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

Copyright by Mahidol University

1. ระยะเวลาหลังผ่าตัดมีความสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิต อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (r = .0727)

2. การสนับสนุนทางสังคม มีความสัมพันธ์ทางบวกกับคุณภาพชีวิต อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 (r = .2154)

3. ผลการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน พบว่า รายได้ และการสนับสนุนทางสังคม เป็นกลุ่มตัวทำนายที่ดีที่สุด โดยสามารถอธิบายความผันแปรของคุณภาพชีวิตในผู้ป่วยผ่าตัดเปลี่ยนไต ได้ร้อยละ 9 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

จากผลการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยพบว่า กลุ่มตัวอย่างได้รับแรงสนับสนุนทางสังคมในระดับปานกลาง และมีคุณภาพชีวิตระดับปานกลาง นอกจากนี้กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ประเมินว่าคุณภาพชีวิตดีกว่าก่อนเปลี่ยนไตถึงร้อยละ 96 ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะว่า พยาบาล และบุคลากรทีมสุขภาพ ควรตระหนักถึงความสำคัญของการสนับสนุนทางสังคม โดยการให้คำแนะนำเรื่องข้อมูลข่าวสาร กำลังใจ กระตุ้นให้บุคคลในครอบครัวและผู้ร่วมงาน เข้าใจแบบแผนการดำเนินชีวิตของผู้เปลี่ยนไต รวมถึงให้การสนับสนุนช่วยเหลืออย่างเพียงพอ จะช่วยส่งเสริมให้ผู้เปลี่ยนไตมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น และการวิจัยครั้งต่อไป ควรศึกษาเปรียบเทียบคุณภาพชีวิตหลังผ่าตัดเปลี่ยนไตช่วง 1 ปี, 5 ปี และ 10 ปี

Copyright by Mahidol University

Thesis Title The Relationships among Post-operative peroid, Social Support and Quality of life in Kidney Transplant Patients

Name Sompis Phromdej

Degree Master of Science (Nursing)

Thesis Supervisory Committee

Pensri Rabieb, B.Ed., M.S.

Wannee Satayawiwat, B.Sc., M.Ed.

Punbubpa Choovichian, M.D., Board Certified internal Medicine and Nephrology., Medical Council of Thailand.

Date of Graduation 3 October B.E.2537 (1994)

ABSTRACT

Kidney transplantation is the best method of treatment in End Stage Renal Disease patients. Although it makes the patients have longer life, it still has limitations about kidneys which are hardly donated. In addition, post-kidney operative patients have to face with physical, mental, emotional, and social complications. They have also been restricted about their activities of the post operation in order to maintain new kidneys in the longest life as possible.

The purposes of this descriptive research were to study the relationships among post-operative period and social support with quality of life in kidney-transplanted patients. It used a conceptual framework of Holistic quality of life. The purposive sample consisted

Copyright by Mahidol University

of 200 kidney-transplanted patients who were discharged from the hospital. Data were collected by using questionnaire composed of personal background information, Quality of Life Measurement developed from literature review and the quality of life framework by the researcher, Social Support Measurement developed from Juntip Wongwiwatna.

The data were analyzed by SPSS Program using Pearson's Product Moment Correlation Coefficient. The study also selected the best predictor of quality of life by using Stepwise Multiple Regression.

The study revealed that:

1. The post-operative period was not significantly correlated with quality of life at .05 level (r = .0727)

2. The social support was significantly correlated with quality of life at .01 level (r = .2154)

3. According to Stepwise Multiple Regression, income and Social support were the best predictors. The variance accounted for quality of life was 9 percentage at .001 level of significance.

The research findings also revealed that the participants received social support and quality of life in the moderate levels. In addition, the most of participants evaluated their quality of life better than before the transplantation about 96 percentage.

The researcher recommends that nurses and health care team should realize the value of social support by giving the information and mental support as well as encouraging their family members and co-workers to understand the patterns of their activity lives. It also includes sufficient support which assist kidney-transplanted patients to have the better quality of life. The further research should study about comparing quality of life of post-operative period in 1, 5 and 10 years.

Copyright by Mahidol University